

tárt K-i szakaszát ástuk ki. Az árokban egy három rétegű, 14. századi kemence részletei kerültek napvilágra.

Viszonylag nagy területen sikerült eltávolítani az omladékot a Kispince és a Malompince előtti udvarszakasról. A földes járósíntet faszenes égésréteg fedi, bizonyítékként annak, hogy a palotaszárny lakótere előtt húzódó folyosó egykor fából készült. A ciszternától DNy-ra valószínűleg megtaláltuk a forrásokban emlegetett másik vízgyűjtőt, vagy kutat, de ennek pontos körvonalai egyelőre nem követhetőek.

Falkutatást végeztünk a kaputorony belsejében. Megállapítottuk, hogy a torony falai részben másodlagos kváderekéből és kőfaragványokból állnak. A kőfaragványok között egy gótikus keresztosztós ablak szemöldöke is megtalálható. Ezek alapján módosítanunk kell a kaputoronynak még az 1977-es ásatás nyomán a 15. század első felére tett datálását, s úgy véljük, hogy az – a hozzá csatlakozó teljes ÉK-i épületszárnyal együtt – csak a 15–16. század fordulóján keletkezett.

A kapubástya elfalazásának közepén található nagy kiomlásban azonosítottuk egy aknaszerű tér, valamint a kaputoronyból ide vezető bűvönnyílás csekély maradványait. Ezeket keresztül lehetett egykor megközelíteni a kaputorony felől a bástya tetején álló Porházat.

Ismételten kitisztítottuk a kaputól a kaputoronyig vezető folyosó végén levő, 1977-ben már feltárt tömlőcöt is. Az alapozásokon tett megfigyelések alapján úgy véljük, hogy – az 1977-es következtetésekkel ellentétben – a tömlőc egykori járósíntje nem egy sziklagödörben volt, hanem a folyosóéval azonos szinten. Kizárhatóvá vált az is, hogy a tömlőcöt szilárd anyagú fallal választották le a folyosótól. Tapasztalataink szerint erre a célra csakis farekesztés szolgálhatott.

SIMON ZOLTÁN

#### 99. Galgamácsa, belterület

(Pest megye) Kk, Kű

2001. július 3-án kapott, útbeszakadásról, üregekről szóló lakossági bejelentés nyomán július 9-én szemlét tartottunk több helyszínen.

Galgamácsán, a polgármesteri hivatal kertjében (az épületek mögött) – a Galgára lejtő domb felső részén – egy kb. 50 cm széles nyílás utal föld alatti üregre. A felszínről látható üregrészletek arra utalnak, hogy hasonló jelenségről van szó, mint a késő középkorból-kora újkorból ismert szűk szájú, alul hirtelen kiszélesedő, általában kiégetett oldalú gabonásvermek. Felülről úgy tűnik, hogy a kihasasodásnál, amely a mai felszíntől kb. 1–1,5 m-re lehet, kb. 3 m széles lehetett a verem. Egyebet a beomlott föld miatt nem tudtunk megállapítani.

A galgamácsai római katolikus templomtól D-re lévő orvoslakás (volt plébániaépület) (MRT 13/3. k. 9/1. lh.) kertjében, az épület Ny-i vége mögött, kb. 3 m-re ugyancsak beszakadt a föld. Itt egy négyzetes alaprajzú (280×280 cm, magasság: 255 cm), kőből épített, téglá-

dongaboltozatos helyiséget figyeltünk meg. A K-i és a Ny-i zárófal kőből épült, a kőfal és a téglaboltozat közötti rést (valószínűleg az egykori zsaluzás helye) téglával töltötték ki. A helyiség boltvállig kőből épült, a kövek között agyag illetve gyenge habarcs van. A K-i oldalon 3 keskeny szellőző(?) szerű, felül elfalazott nyílás látható. A helyiség talán késő középkori. A beszakadás a helyiség egykori boltozati nyílása lehetett. Kváderköveket is láttunk az egykori nyílás szélén.

Az egykori plébániaépület alatt egy középkori jellegű pince helyezkedik el. Alapterülete kb. 12×5,5 m, magassága kb. 3,5 m. Két hosszanti fala a boltvállig kő, a dongaboltozata téglá. A zárófal kő, a kövek között agyag tölti ki. A jelenlegi pincelejárát késő középkori – kora újkori(?), fa lépcsőkkel. Ennek boltozata szegmentíves barokk téglaboltozat. Alatta helyezkedik el a kőfalú, téglá dongaboltozatos középkori lejáró. Mindkét lejárát aljában mécsesstartó látható. A középkori lejárát alsó részében megvan a kőkeret szárkövének a helye. A középkori lejárát fent elfalazott. A lejárát felső részének barokk szegmentíves boltozata van. A pince műszeres felmérésére későbbi időpontban visszatérni szándékozunk.

KULCSÁR VALÉRIA – MIKLÓS ZSUZSA

#### 100. Gádoros, Érpárti-dűlő, fasor

(Békés megye) Sza, Á

2001. október 18-án helyszíni szemlét tartottam a lelőhelyen, ahol rendkívül rossz látási viszonyok uralkodtak. A tarló, s a szétszóródott szalmaszálak sok helyütt szinte teljesen meggátoltak minden vizsgálódási lehetőséget, s emellett a terület sűrűn borított volt muharral és csattanó tövissel. A lelőhely teljes kiterjedését ezek alapján pontosan megállapítani nem lehetett.

A lelőhely Gádoros ÉK-i csücskében található. Ny-i vége pontosan megállapítható, mivel ott a terület tárcsázott és vetett volt, ott nem találtunk cserepeket. A lelőhely Ny-i széle a megyehatártól 250–300 m-re húzódik. Egyúttal egybeesik a lelőhely Ny-i széle a térképen is jelölt, szénási-gádorosi határt képező öreg tölgyes K-i szélével is. Lelelőhelyünk É-i széle a szénási-gádorosi határtól D-re, mintegy 200–250 m-re található.

A tanya adja a lelőhely D-i szélét. Cserepeket az ÉNy-DK-i irányú dombháton gyűjtöttünk, 150–200 m szélességben. DK-i széle a térképen is jelölt csatornával valószínűleg egybe is esik, azon túl nem mentünk. Találtunk egy nagyméretű, szabálytalan vörös homokkődarabot, attól nem messze egy friss rókakotorékban pedig III. Béla kephalosát.

A gyűjtött leletanyag szarmata és Árpád-kori kerámiából állt. Az Árpád-kori anyag a lelőhely egészén, foltokban sűrűsödött. A szarmata lelőhely kisebb kiterjedésű lehet, inkább a lelőhely DK-i részére koncentráldva, sokkal intenzívebben jelentkezően.

A terepbejáráson részt vett Gyenge Antal, Kulcsár László, Farkas Csaba.

RÓZSA ZOLTÁN